

R/SE

RIKOSSEURAAMUSLAITOS

ÄLYKÄS VANKILA

Pia Puolakka, ma. projektipäällikkö

pia.puolakka@om.fi

7.5.2019

TAVOITTEET

- *"Älyvankila 2020"*
- sähköinen *rikoksettoman elämän oppimisympäristö*
- *"maailman paras naisvankila"*
- *Sähköisen asioinnin ja sähköisten palvelujen käytön kehittäminen*
- digitaaliset palvelut ja palvelumuotoilu
- digitaitojen kehittäminen
- *Risen digitalisaatio*
- uusia älyvankiloita porrastetusti x yksikköä / vuosi tahdilla 2020->

RISEN STRATEGIAN MUKAISET VAIKUTTAVUUSTAVOITTEET

- *valmentaa rikoksettomaan elämäntapaan*
- uusimisriskiin vaikuttaminen digipalveluilla
- henkilökunnan työajan vapautuminen vaikuttavaan lähityöhön
- *verkostoituminen ja integroituminen yhteiskunnan normaalipalveluihin*
- normaalisuusperiaate, saavutettavuus ja osallisuus: palvelujen käyttö yli vankilarajojen
- syrjäytymisen ehkäisy: digitaidot

LAKIMUUTOKSET VUONNA 2015

- vankeuslaki 12 luku 9 § ja tutkintavankeuslaki 8 luku 7 a §
*”... voidaan antaa lupa **sähköpostiviestien** lähettämiseen ja vastaanottamiseen yhteyksien ylläpitämiseen, toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta tärkeästä syystä”*
- vankeuslaki 12 luku 9 a § ja tutkintavankeuslaki 8 luku 7 b §
*”... voidaan antaa lupa **internetin** käyttöön toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta tärkeästä syystä. Suljetussa vankilassa luvan myöntäminen edellyttää, että vangin pääsy muille kuin luvanmukaisille verkkosivustoille on asianmukaisesti estetty”*
- vankeuslaki 13 luku 13 § ja tutkintavankeuslaki 9 luku 10 §
*”... voidaan antaa lupa olla **yhteydessä lähiomaisiinsa tai muihin läheisiinsä käyttäen videoyhteyttä** tai muuta soveltuvaa teknistä yhteydenpitotapaa, jossa osallistujilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä yhteydenpito voidaan järjestää myös muun vangille tärkeän henkilön kanssa”*

NYKYTILA

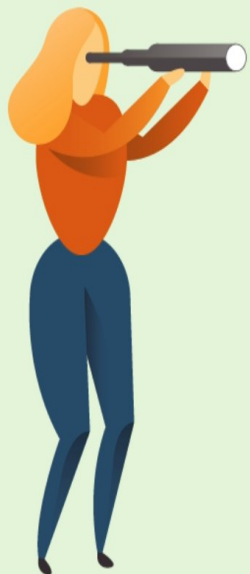
- 150 kpl sähköisen asioinnin työasemia
- internet white list –suodatuksella
- sähköposti rajatusti
- Skype-puhelut
- videoneuvotteluyhteys verkstopalavereissa, käräjäoikeuden istunnoissa, etäkonsultoinnissa jne.
- Moodle: vankien sähköisen opiskelun alusta
- digitaitokurssit
- sähköisiä kuntoutus- ja muita asiointipalveluja white list:lla (kuntien, oppilaitosten, sosiaalitoimen ja järjestöjen sähköiset palvelut mm. A-klinikka, Kela, Takuusäätiö, Mielenterveysseura, asunnonhaku- ja pankkipalvelut, kirjastot, hengellinen toiminta jne.)

ÄLYVANKILA 2020

- 100 sellipäätettä
- ”PORTTI”: sisäiset vanki-intran asiointi- ja muut palvelut
- Internet (white list): ulkoiset sähköiset palvelut
- ohjattu sellipäätteen käyttö palvelukartan mukaisiin toimintoihin ja rangaistusajan suunnitelman toteuttamiseen
- digitaitoiset vangit ja henkilökunta
- sujuva tekninen tuki
- integroitu muihin järjestelmiin: maksukortti-, puhelu- ja asiakastietojärjestelmät
- kehitettävissä ja ”monistettavissa” kaikkiin Risen yksiköihin

DIGITAALINEN PALVELUMUOTOILU

- asiakkaiden *riskit* ja *tarpeet* -> millä palveluilla niihin voidaan vaikuttaa
- *vaikuttavat palvelut* -> uusimisriskin vähentymiseen vaikuttavat palvelut
- erilaiset *asiakassegmentit* -> erilaiset palvelut
- *live-palvelut, digipalvelut, kumppanien (digi)palvelut*
- *kokemusasiantuntijoiden* näkökulma -> tekniikka (digi) on *väline* vaikuttavampaan kuntoutukseen
- palvelujen vaikuttavuuden (itse) *arviointi* voidaan toteuttaa sähköisesti / *pelillistettynä*

TAVOITE

Parannetaan tuomittujen mahdollisuuksia elää rikoksetonta elämää
> Pienennetään rikosten uusimisriskiä

MITEN?

Vaikuttavuus on kaiken tekemisen perusta.
Vaikuttavuutta saadaan aikaan...

Aktiivisesti kannustaan ja motivoiden

TOIMINTA-KULTTUURI

Inhimillisesti ja kunnioittavasti vuorovaikuttaen

Vankila on RIKOKSETTOMAN ELÄMÄN OPPIMISYMPÄRISTÖ

- turvallinen, kannustava ja osallisuutta yhteiskunnassa rakentava -

Muutokseen valmentavasti johtaan

JOHTAMINEN

KENELLE?

Konsepti hyödyttää yhteiskuntaa, vankilan henkilökuntaa ja vankeja.

VANGEILLE

paremmat mahdollisuudet tuntea osallisuutta yhteiskuntaan sekä elää rikoksettomasti vankeus-aikana ja sen jälkeen

HENKILÖKUNNALLE

työn mielekkyyttä ja mahdollisuuksia kehittää osaamista

YHTEISKUNNALLE

turvallisuutta ja mitattavissa olevia säästöjä

MIKSI?

Konsepti perustuu vankeuslakiin, jonka mukaan vankeuden täytäntöönpanon tavoitteena on lisätä vangin valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan edistämällä vangin elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan sekä estää rikosten tekeminen rangaistusajan.

Konseptia ohjaavat myös Risen arvot:

Ihmisarvon kunnioittaminen

Oikeudenmukaisuus

Usko ihmisen mahdollisuuksiin muuttua ja kasvaa

Turvallisuus

Vangin oma-toimisuutta tukien

Vangin tarpeisiin vastaavia palveluita tarjoten

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN

Yhteistyösuhteita vankilan ulkopuolelle rakentaen

Hyvä
toimintakyky

**PÄIHTEET JA MUUT
TOIMINTAKYKYYN
VAIKUTTAVAT
TEKIJÄT:**

”Taparikollinen” (10%)

- Rikosmyönteiset asenteet, alakulttuuriin kiinnittynyt identiteetti (JR)
- Haasteellinen lähestyttävä, ei näkyviä ongelmia
- Itseymmärrys puutteellinen: oikeuttaa ja vähättelee rikoksiaan, puolustautuu, manipuloi
- Vaikuttaa kielteisesti muihin vankeihin

**”Tilaisuus teki varkaan”
(n. 20 %)**

- Talousrikos
- Hyvä koulutustausta, työkokemusta
- Parisuhde, hyvä suhde lapsiin
- Tottunut hyvään elintasoon
- Velkaongelmia
- Puutteita ongelmanratkaisutaidoissa

Heikko
toimintakyky

”Syvästi syrjäytynyt” (n. 33%)

- Sakkoja & muita toistuvia lyhyitä tuomioita
- Rikokset liittyvät päihteisiin / riippuvuuksiin
- Moniongelmainen, paljon psyykkisiä ja somaattisia terveysongelmia
- Ylisukupolvinen syrjäytyminen

”Viimeinen pisara” (n. 33 %)

- Elänyt kauan rikollisessa maailmassa, ”väsynyt rikoksiin”
- Omanarvontunnon murenemista
- Fyysinen ja psyykkinen vointi heikko
- Päihdeongelmia (itselääkintää)
- Väkivaltaiset ongelmanratkaisukeinot
- Perheellinen, mutta perhesuhteet epävakaut

Pohja asennemuutokselle heikko

Pohja asennemuutokselle hyvä

TA 1 Päihteet ja riippuvuudet

Terve –kurssi
(hygieniaoipintoja)

Kokemusasiantuntija
(Kris)

Retkahduksenkäsitte
lyöhj.

Puheeksiottomenetel
mä

Rangaistusaikainen
kuntoutus
ulkopuolella
(palvelujatkomo)

Ohjelmallinen
päihdekuntoutus
osastot:

- Intensiiviosasto
- Päihteettömien tukiosasto
- Yhteisökuntoutus osasto

Ohjelmallinen
päihdekuntoutus yli
osastorajojen:

- Kalteriit taakse-ohjelma
- Antiriippuvuudet-ohjelma

Ohjaajan / ohjaaja-
vartijan toteuttama
yksilötyö

TA 2 Arvot, asenteet ja toiminta

Restoratiivinen
jälkisoittelu (Krits)

VINN-ohjelma

SUHA-ohjelma

VKM-ohjelma
OMA-ohjelma

Uusi suunta-ohjelma

Itsetunnon ja minäkuvan
vahvistaminen (PEP)

Psykologin vastaanotto

Pastorin vastaanotto ja
hengellinen toiminta

Oman uskonnon
harjoittaminen

Ohjaajan / ohjaaja-
vartijan toteuttama
yksilötyö

Sähköiset palvelut

TA 3 Arkielämän taidot

Kulttuuristen taitojen
opettelu
(ulkomaalaistaustaiset
et vangit)

Arjen ruoka- ja
taloustaitojen opetus

Sosiaalisten taitojen
opettelu ja
soitteluaitot

Sosiaalisten asioiden
hoito (sosiaalihoito)

Pihatyöt / Green care

Digitaitojen opastus
(sähköiset palvelut)

Vapaamuotoiset
henkilökunnan
järjestämät toiminnot
osastoilla

Matalan kynnyksen
toiminta

Ohjaajan / ohjaaja-
vartijan toteuttama
yksilötyö

Kirjastopalvelut

TA 4 Koulutus ja työelämän taidot

Valma-koulutus (ATT)

Perusopetus

Lukiokoulutus

Korkeakoulutus

Opinto-ohjaus

Ammatilliset opinnot
yhdistettynä
työtoimintaan

- Tekstiili- ja muotiala
- Kiinteistö-, siivous- ja viherala
- Yrittäjyyskoulutus
- Tekstiilihoito

Matalan kynnyksen
pajatoiminta

- Viikkaus
- Käsitöet

Vapaan sivistystyön
koulutus

- Kuvataide
- Luova kirjoittaminen
- Musiikki
- Valokuvaus

Sähköiset palvelut

TA 5 Terveys ja hyvinvointi

Tulotarkastus (osaksi
rangaistusajansuunnitel
maa)

Ohjattu ryhmäliikunta
(terveyskasvatus)

Terveystenhuollon
palvelut

Mielenterveyspalvelut

Suun terveydenhuolto

Ulkoilu

Kuntosali

Wellness

- Fyysinen, psyykinen- ja sosiaalinen hyvinvointi

Ohjaajan / ohjaaja-
vartijan toteuttama
yksilötyö

Sähköiset palvelut

TA 6 Lapset, vanhemmuus ja

Lapset puheeksi-
ohjelma

Erimuotoiset
tapaamiset

Läheisten leirit

Vanhempi vankilan
portilla-hanke

Ohjaajan / ohjaaja-
vartijan toteuttama
yksilötyö

Perheosasto

Skype tapaamiset

Äiti-lapsi päivä

Ohjaajan / ohjaaja-
vartijan toteuttama
yksilötyö

Vanhemmuusryhmä

TA 7 Yhteiskuntaan kiinnittyminen ja

Vertaistuki rikoksista
irtautumisesta
motivoituneille

Palveluohjaus-
/neuvonta siviiliin
palveluista

Asunnottomuuden
ennaltaehkäisy
(AUNE)

Romano Missio
(VOIVA-ryhmä)

Naiset näkyväksi-
hanke (Krits)

SPR

Palvelujatkumot

Sähköiset palvelut

DIGIPALVELUT

- ”*digiloikka*” sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluissa -> kumppanien sähköisten palvelujen kartoittaminen ja hyödyntäminen
- mm. A-klinikka, Mielenterveysseura, HUS-IT psykiatria, Kanta, etäterapiat, Kela, TE-toimistot, Takuusäätiö jne.
- useita eri hankkeita ja verkostoja (Marg it, Hyteairo ja Maakuntien digitukipilotit)
- myös tekoälyratkaisut kuten chat-botit
- älyvankiloita on ympäri maailmaa; valmiita ratkaisuja myös Risen tarpeisiin on olemassa!

Palvelut sellipäätteellä ("PORTTI")

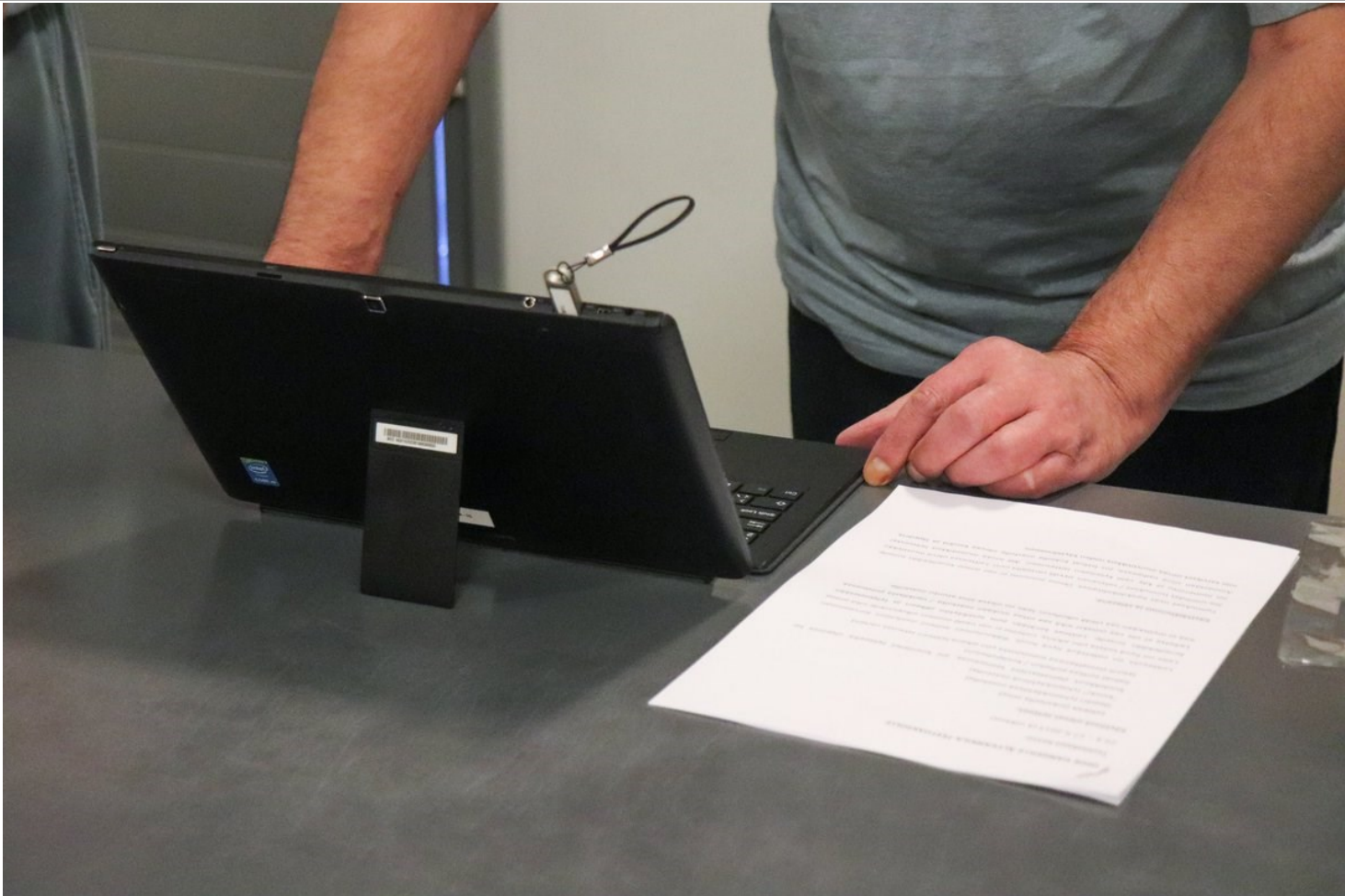
- Ilmoitustaulu
- Kalenteri
- Vankitilitiedot
- Kanttiiniostot
- Ruokalistat
- Sähköinen asiointilomake (viesti henkilökunnalle)
- Sähköiset hakemukset, pyynnöt jne.
- Sisäiset ohjeet ja oppaat (esim. tulo-opas, järjestyssääntö, vankeuslaki, yhteystiedot, palvelukartta)
- Rangaistusajan suunnitelma (RanSu), muut asiakastiedot?
- Terveystiedot?
- *Puhelin / Vny / Sähköposti*
- *Puheyhteys henkilökuntaan (ajanvaraus ja konsultointi)*
- *Rajattu internet (white list) palvelukarttamallin mukaisesti koottuna*
- Moodle ja muu opiskelumateriaali
- Kirjasto (tietokanta, e-kirjat, äänikirjat)
- Kuntoutusmateriaalit (Risen ohjelmien ja kurssien esitteet, oppaat ja tehtäväkirjat, itseapumateriaalit jne.)

Sellipääte mahdollistaa:

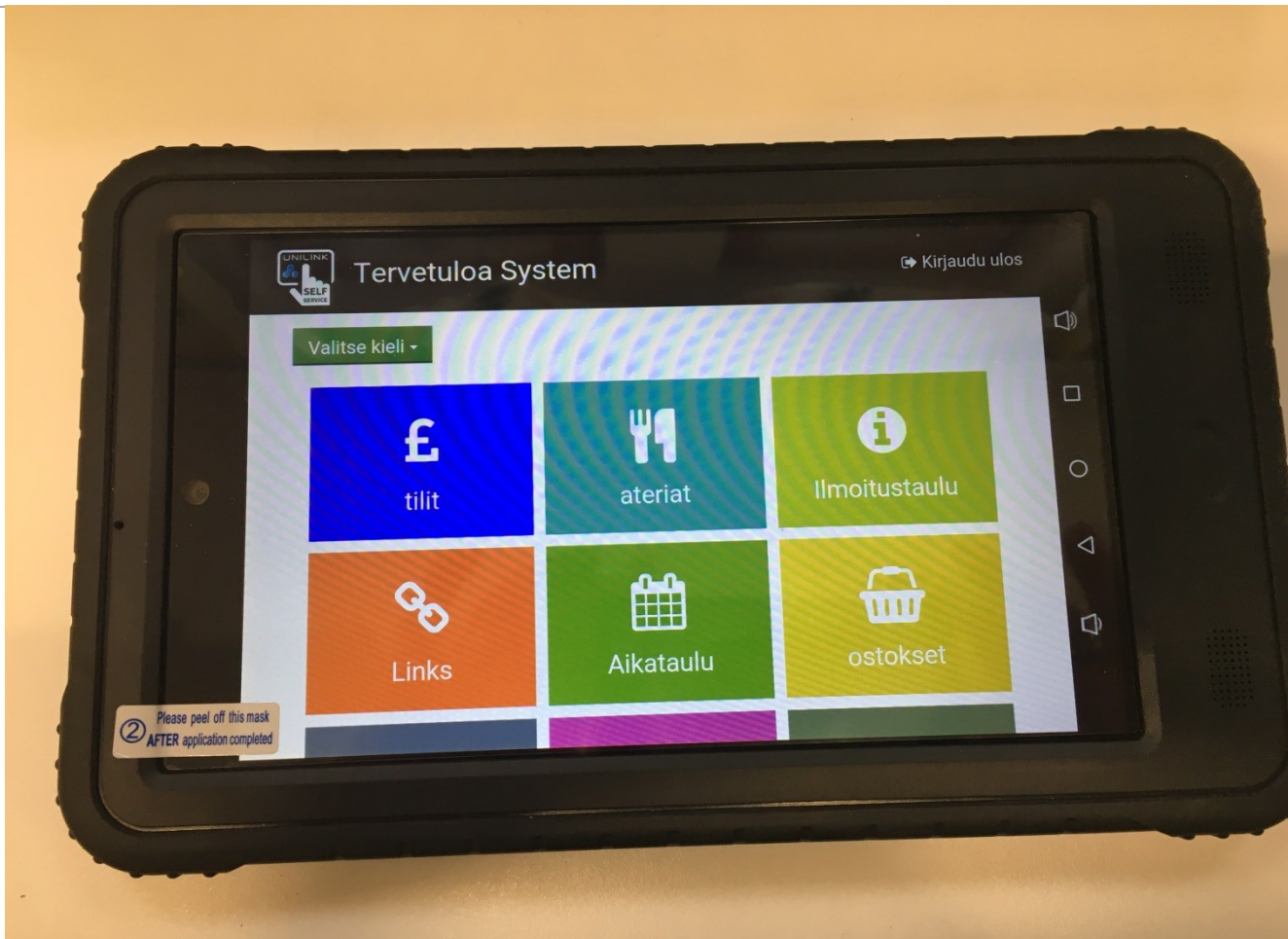
- **tiedottamisen** vankilan arkeen liittyvistä asioista ajantasaisesti ja tasapuolisesti
- **päiväohjelman ja ajankäytön** hallinnan
- **ostamisen ja muun rahankäytön** hallinnan
- **lupien anomisen** (poistumisluvat, tapaamiset jne.)
- **itseä koskevien tietojen** hallinnan (asiakastiedot jne.)
- **yhteydenpidon** kahdensuuntaisesti ja ”etätuen”
- **koulutehtävien ja eri ohjelmien / kurssien** tehtävien tekemisen

...

- **tiedon haun vankilan sisältä ja ulkopuolelta** (lait, ohjeet ja oppaat)
- **ohjelmatoimintaan ja muuhun vankilan sisäiseen kuntoutukseen** osallistumisen itsenäisesti
- **yhteydenpidon** omaisiin ja osan tapaamisista
- **työnhaun ja muiden kotoutumista helpottavien palvelujen käytön** (nettipankki, työn- ja asunnonhaku, sosiaalipalvelut, 3. sektorin palvelut jne.)
- **vankilan ulkopuolisten sähköisten kuntoutus- ja terveyspalvelujen käytön** (etäkuntoutus, itseapu)

"PRISON CLOUD" (Ebo) – TUV, toukokuu 2019

UNILINK –tablet – HÄV toukokuu 2019

POHDITTAVAA JATKOSSA

- *Resurssit:* ylläpidon kustannukset suhteessa saavutettuun hyötyyn
- *Henkilöstövaikutukset:* lähityö, ICT-yhdyshenkilöiden työnkuva, digitaitokoulutukset vangeille ja henkilökunnalle
- *Aikataulu:* porrastettu kaikkien yksiköiden digitalisaatio, sähköisen asioinnin kehittäminen rinnan älyvankilaratkaisun kanssa, alueelliset ja valtakunnalliset rakenteet hankkeen jatkamiseksi osana Risen toimintaa
- *Arviointi:* vaikutus uusimisriskiin ja vankilakulttuurin muutos

HANKKEEN AIKATAULU 2019

- *toukokuu-kesäkuu 2019*
 - testikäytöt Turun ja Hämeenlinnan vankiloissa
 - kumppanien ja sähköisten palvelujen kartoitus työpajoissa
- *syyskuu 2019*
 - toinen testikäyttöjakso Turun ja Hämeenlinnan vankiloissa
 - muiden Risen järjestelmien integraatiomahdollisuuksien tarkempi kartoittaminen
- *marraskuu 2019*
 - tietopyyntö ja markkinakartoitus EU:n laajuisesti
 - Digitaalisten palvelujen kehittämisseminaari
Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksessa 19.11.2019

HANKEEN AIKATAULU 2020

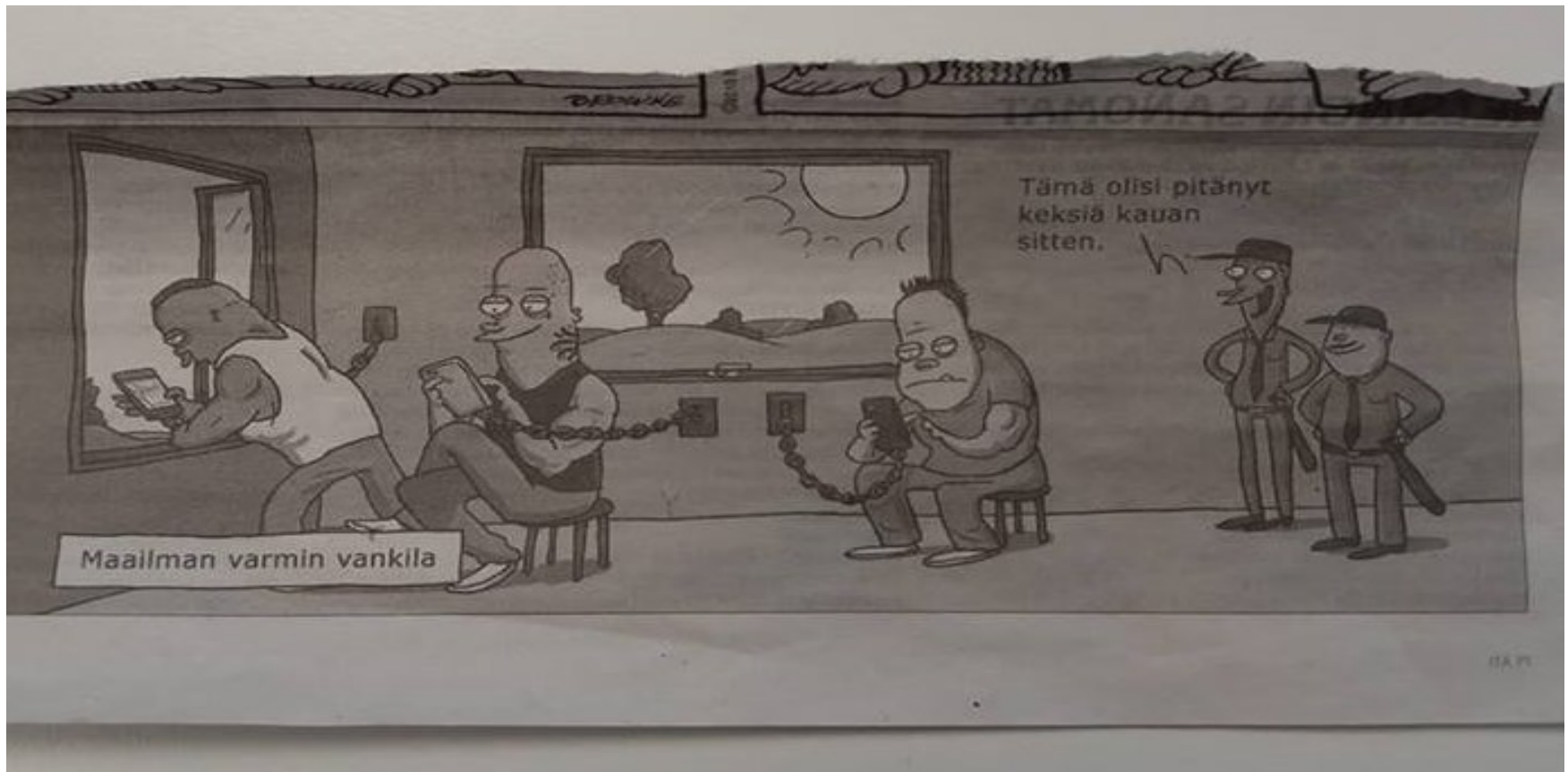
- *tammikuu – huhtikuu 2020*
 - tietopyyntöön vastanneiden katselmus ja kilpailutus
 - ratkaisun valinta: palvelualustan ja –valikoiman lopullinen kokoaminen
- *toukokuu – syyskuu 2020*
 - laitteiden asennus uuteen vankilaan
 - henkilökunnan ja vankien koulutus

ÄLYVANKILAN AVAJAISET 1.10.2020

KUMPPANUUDET

- Senaatti
- Oikeusrekisterikeskus (ORK)
- Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus (Valtori)
- Vankiterveydenhuolto (VTH)
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL): Hyteairo-verkosto
- Valtiovarainministeriö: Maakuntien digituki –hankkeet
- Laurea ammattikorkeakoulu
- Hard Luck nettikahvila (KRITS)
- Keijo-hanke (Valo-valmennusyhdistys)
- Marg It –verkosto (Sininauhaliitto)
- KV-kumppanuudet: ICPA, Euro Pris, ICT Nordic Group

HS maaliskuu 2019...

KIITOS! KOMMENTTEJA?

■ Hankkeen nettisivut:

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/hankkeet.html>

■ Uutinen testikäyttöistä Intrassa:

https://intranet.om.fi/rikosseuraamuslaitos/rise_keskushallintoyksikko/uutiset/2019/05/1556781298628.html.stx